

ANVÄNDNING, RENGÖRING OCH UNDERHÅLL NATURSTEN

ANVÄNDNING, RENGÖRING OCH UNDERHÅLL NATURSTEN

SKÖTSEL OCH UNDERHÅLL AV NATURSTEN

Granit är ett tåligt material. Det tål värme upp till 600° och håller sin glans även om den utsätts för hårda slitagepåfrestningar och starka medel. I en del granitsorter kan det finnas små porer, speciellt grovkorninga sorter. Detta är inget fel utan hör till granitens natur. De olika granittyperna tål bäst miljön i köket och alla slags rengöringsmedel kan användas. Inte heller behöver man vara aktsam med sura ämnen eller kemikalier. Granit är också hårdare och därför mindre känslig för repor.

Vid skötsel av **marmor eller kalksten** bör man tänka på att de är känsliga för syror. Därför ska man aldrig använda sura rengöringsmedel inomhus. Medel för avlägsnande av kalkbeläggningar, som exempelvis toalettreningsmedel är skadligt och orsakar frätskador. Andra sura vätskor som vin, ättika, vinäger, fruktjuice, kolsyra etc är också skadliga. Framförallt är polerade ytor känsliga där matta, etsade fläckar lätt uppstår.

Bänkskivor, bordsskivor och fönsterbänkar

För rengöring och underhåll av inredningar som bänkskivor, bordsskivor, fönsterbänkar i granit, marmor och kalksten kan man använda vanligt rengöringsmedel typ såpa eller stentvål. Man får tänka på att dessa ytor ofta är polerade och därför är de, speciellt marmor och kalksten, särskilt känsliga för sura vätskor.

När köksbänkskivan är ny och ihoplimmad i skarvarna av oss kan det förekomma en hinna i skarvarna. Denna hinna tar man bort genom att torka med cellulosaförtunning och hushållspapper. Nylagda bänkskivor i kök och badrum, bordsskivor och fönsterbänkar bör oljas in med en tunn, fin olja typ Parafinolja (obs, ej matolja) tre gånger med en veckas mellanrum. Stryk ett tunt lager på stenen och låt det ligga över natten. Torka sedan av skivan som vanligt. Därefter rekommenderas att detta görs ett par gånger om året för att behandla och mätta ytan.

Golv och trappor

Små ytor städas vanligen för hand med en torr- eller fuktmoppning eller dammsugning. Vid fuktmoppning ska moppen vara mycket lätt fuktad så att den ej lämnar någon väta efter sig på golvet.

Är stenytan inte polerad användes lämpligen ytskyddande rengöringsmedel, typ såpa, stentvål etc. Dessa medel ger, vid upprepad användning, stenytanen impregnering som skyddar smutsinträngning, skadliga salter etc. Tänk på att inte överdosera för då uppstår en kladdig yta.

Granit är ett tåligt material och kan användas som golv utan några problem. Vad det gäller marmor och kalksten bör man tänka på att nylagda golv som tas i bruk på vintern är känsliga för salter bl a från tösaltning utomhus. Sådana salter kan tränga ner i stenens ytskikt och orsaka kristallisationssprängning av ytan. Golvytor där sådana salter följer med skorna in och rinner av t ex innanför entrédörrar kan i förbyggande syfte behandlas med polish eller annan impregnering före vintersäsongen. På polerade ytor bör man dock en användaytskyddande medel då de ger upphov till missprudande filmbildning på ytan. i stället bör endast allrengöringsmedel tillsättas tvättvattnet.

Fläckborttagning

Något universalmedel för fläckborttagning på sten finns inte. Orsakerna till fläckarna varierar, liksom stenen, varför medlet måste anpassas till fläckens art och stensort.

Stensortens känslighet för fläckning varierar också. Granit är ett mycket tåligt material och behåller sin glans även om den utsätts för hårda slitagepåfrestningar. Marmor och kalksten är känsligare och där bör man tänka på att en polerad yta slår ifrån sig en del fläckar bättre än andra ytbearbetningar, men mattas å andra sidan av vissa ämnen.

I regel ökar svårigheten att avlägsna fläcken med dess ålder. Ju snabbare åtgärder sätts in, desto större är chansen att resultatet ska bli gott. En vanlig missuppfattning är att sten ska tvättas med syra. Vanligen har dock syran mycket större verkan på stenen än på fläcken. Syror bör alltså om möjligt undvikas.

Efterbehandling av marmor och kalksten

Polerade och i vissa fall även finslipade ytor kan ha etsats vid rengöringen eller av annan orsak. Stenen måste då efterbehandlas för att uppnå rätt ytfinhet. Det bästa resultatet uppnås om stenen kan bearbetas maskinellt på ett stenhuggeri, men i vissa fall kan gott resultat erhållas även vid behandling för hand. Ytans jämnhet måste först återställas genom slipning. Ofta räcker det att mycket fina slipmedel användes, t ex nylonskurduk tillsammans med tvålatten.

En polerad ytas glans kan sedan återställas med olika polermedel. Bivax löst i lacknafta men även möbel-, bil- och golvp polish av högglanstyp kan användas. Möbelpolish som innehåller spindelolja kan dock ge gulfärgning åt ljus sten. Medlet läggs på tunt och glansen poleras upp med mjuk trasa och polerrondell i bormaskin. Överdoserering ger lätt kladdig yta.

Cementbruk

Stänk eller andra rester av cementbruk kan vara mycket svåra att avlägsna, särskilt från marmor och kalksten. Försök alltid att tvätta bort med vatten innan bruket har hunnit torka. Härdat cementbruk löser man endast med syror typ Glykolsyra men dessa syror skadar också marmor och kalksten. Om man använder dessa syror ska man vara noga med att blöta före behandlingen och skölja noga efter. I nödfall kan man, på ej polerade ytor av granit, kvartsbunden sandsten och glimmerskiffer använda saltsyra 1:10. Men saltsyran kan starta rostning av järnmineral i stenen och därmed orsaka missfärgning.

Gummiklackar

Klackar kan ibland ge märken (ofta svarta ränder). Dessa tar man bort med lacknafta.

Lim och tejp rester

Vissa limsorter går att ta bort med färgborttagningsmedel, som innehåller metylenklorid. Om detta ej går så kan tinner eller ev etylacerat provas.

Märkpennor

När det gäller märkpennor är en snabb behandling viktig. T-sprit i pastaförfarande eller med sugande hushållspapper kan ge effekt om behandlingen sätts in snabbt. Även organiska lösningsmedel som aceton o dyl kan ha verkan.

Olja, fett

Om behandlingen sätts in snabbt, innan oljan hunnit tränga in i stenen kan den sugas upp med ett sugande medel t ex krita eller hushållspapper. I annat fall, eller som komplettering till detta användes trikloretylen i pastaförfarande.

Oljefärg, lackfärg

Som "första hjälp" användes sugande medel, t ex krita eller hushållspapper om behandlingen sätts in snabbt. I annat fall användes färgborttagningsmedel innehållandemetylenklorid t ex "ta väck eller bums". på porösa stensorter krävs ibland eftertvättning med ammoniak i vattenlösning.

Plastfärg

Plastfärger finns av olika typ med olika bindmedel. Rådfråga färgleverantören om lämpligt lösningsmedel. Akrylfärg löses ej av

lösningsmedel. Varm, starkt alkalisk lösning (varmvatten + kaustik soda) kan lösa färgen. observera att kaustik soda är vådligt och dessutom kan orsaka skador.

Färgborttagningsmedel får färgen att svälla varefter den kan skrapas bort. Risk finns dock att upplösta färgrester kryper in i stenens porer.

Rost

Fläckar av rost kan vara mycket svåra att avlägsna, särskilt om de suttit länge. Oxalsyra eller rengöringsmedel som innehåller denna syra kan användas, men etsar polerade ytor. Kristaller av kaliumbioxat (etsar något) löses i vatten och "dabbas" med svamp före sköljning.

Stearin

Stearing från ljus och marschaller är mycket svåra att få bort. Avlägsna mesta möjliga mekaniskt, skrapa med kniv. Använd sedan terpentint i pastaförfarande. Eftertvätta med bensin, ev i pastaförfarande. Bäst effekt erhålles med blyfri motorbensin.

Te

Te kan orsaka missfärgningar, särskilt på ljus sten, om man inte torkar upp omgående. Fläckarna avlägsnas genom blekning med Klorin (kan etsa polerade ytor).

Pastaförfarande innebär att det aktuella lösningsmedlet blandas med ett absorberande pulver, t ex krita eller potatismjöl till en pasta. Denna lägges på fläcken, som ev först behandlats med enbart lösningsmedlet. Pastan får ligga kvar på fläcken tills den torkat, varefter den borstas bort och ytan tvättas med vatten.

Observera

att en del av de angivna lösningsmedlen är vådliga på olika sätt. Läs därför skyddsföreskrifterna noga innan arbetet påbörjas.

Till dig som införskaffat en bänkskiva av natursten

Vi lyckönskar dig till din nya bänkskiva av natursten!

Natursten är en mycket miljövänlig produkt, både att tillverka och att använda. Den innehåller inga konstgjorda kemikalier eller annat farligt som du riskerar få in i ditt nygräddade bröd.

Natursten är också ett av de mest beständiga material som finns i ditt hem.

Bland de mest beständiga av naturstenarna är granit och diabas.

Den senare kallas ofta även svart granit.

Dessa tål både vardagliga syror och sura livsmedel som kan finnas i ett kök och mycket höga temperaturer.

Det är normalt inga problem att ställa en varm kastrull direkt på en bänkskiva av granit eller diabas.

En kastrull blir nästan aldrig varmare än 100° C.

Om man däremot tar ut en stenskiva eller annan plan, massiv skiva ur en flera hundra grader varm ugn bör man ställa den på ett korkunderlägg eller liknande för att minimera risken att stenen kan spricka på grund av den extremt snabba uppvärmningen.

Om man skall använda en granit eller diabas som stek- eller baskkiva (för t ex pizza) så bör den sättas in i en kall ugn.

Stenen tål alltså betydligt högre temperaturer än vad man kan uppnå i en ugn men det är väldigt snabba temperaturändringar som är känsligt.

Vi levererar naturen hem till Dig!

**KUNGÄLV'S
NATURSTEN**

Rattgatan 17, 442 40 Kungälv
Telefon +46 303-22 66 05 | Fax +46 303-22 66 10
www.knsten.se